

گزارش سازمان ملل متحد راجع به «توصیه‌های هفدهمین نشست مجمع مربوط به مسائل اقلیت» با موضوع «بازنمایی و خودبازنمایی اقلیت‌ها در فضاها و عمومی و گفتمان‌ها»

سازمان ملل متحد، مجمع عمومی

شورای حقوق بشر، پنجاه و هشتمین نشست، ۲۴ فوریه تا ۴ آوریل ۲۰۲۵

دستور کار بند ۵، نهادها و سازوکارهای حقوق بشر

گزارش گزارشگر ویژه حقوق اقلیت‌ها، نیکولاس لورات

انتشار عمومی ۱۶ ژانویه ۲۰۲۵ اصل: انگلیسی

خلاصه

توصیه‌های موجود در این گزارش در درجه اول مبتنی بر بحث‌ها و مشارکت‌های شرکت‌کنندگان در هفدهمین نشست مجمع مربوط به مسائل اقلیت است که در تاریخ ۲۸ و ۲۹ نوامبر ۲۰۲۴ برگزار شد، و با موضوع "بازنمایی و خودبازنمایی اقلیت‌ها در فضاها و عمومی و گفتمان‌ها" جمع بندی شد.

این نشست مجمع مسایل اقلیت‌ها به چهار میزگرد تقسیم شد:

(الف) "بازنمایی اقلیت‌ها در فضاها و عمومی"؛

(ب) "بازنمایی اقلیت‌ها در آموزش"؛

(ج) "بازنمایی اقلیت‌ها در رسانه‌ها، از جمله رسانه‌های اجتماعی"؛

(د) "بازنمایی اقلیت‌ها در هنر و فرهنگ".

هدف مجمع این بود که به عنوان بستری برای ترویج گفت‌وگو و همکاری در مورد مسائلی باشد که افراد متعلق به گروه‌های اقلیت‌های ملی، قومی، مذهبی و زبانی با آن مواجه‌اند و همچنین برای مقابله با چالش‌های متعدد پیش روی جوامع اقلیت در سراسر جهان بسترسازی کند.

مقدمه

این گزارش بر اساس قطعنامه‌های ۱۵/۶ و ۲۳/۱۹ شورای حقوق بشر تهیه شده است. این گزارش شامل توصیه‌های ارائه شده توسط مجمع مربوط به مسائل اقلیت در هفدهمین نشست خود است که در ۲۸ و ۲۹ نوامبر ۲۰۲۴ در ژنو با موضوع "بازنمایی و خودبازنمایی اقلیت‌ها در فضاهای عمومی و گفتمان‌ها" برگزار شد. اداره مجمع توسط گزارشگر ویژه حقوق اقلیت‌ها، نیکولاس لورات **Nicolas Levrat**، رهبری شد. ریاست مجمع را آناستازیا کریکلی **Anastasia Crickley**، دانشیار بازنشسته در دانشگاه ملی ایرلند و دانشگاه **Maynooth** و رئیس گروه بین‌المللی حقوق اقلیت‌ها در ایرلند که توسط رئیس شورای حقوق بشر بر اساس قطعنامه ۱۵/۶ شورا منصوب شد، بر عهده داشت.

تقریباً ۷۹۰ شرکت‌کننده از ۹۶ کشور در این مجمع ثبت نام کردند. این شرکت‌کنندگان شامل نمایندگان دولت‌ها، ساختارها، نهادها و آژانس‌های تخصصی، صندوق‌ها و برنامه‌های سازمان ملل متحد، سازمان‌ها و ساختارهای بین‌دولتی و منطقه‌ای در زمینه حقوق بشر، نهادهای ملی حقوق بشر و سایر نهادهای ملی مرتبط، گروه‌های اقلیت و سازمان‌های غیردولتی، و دانشگاهیان و کارشناسان مسائل اقلیت‌ها بودند.

توصیه‌های این گزارش، که در درجه اول از بحث‌ها و مشارکت‌های شرکت‌کنندگان در هفدهمین نشست مجمع گرفته شده‌اند، بر اساس حقوق بین‌الملل و همچنین استانداردها و اقدامات مفید در زمینه حمایت از حقوق اقلیت‌ها استوار است. هدف این توصیه‌ها ارائه راهنمایی برای اجرای بیشتر، از جمله، اعلامیه حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی است.

عناصر کلیدی چارچوب قانونی و هنجاری از منظر حقوق بشر عبارتند از:

اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کنوانسیون بین‌المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی، کنوانسیون رفع هر نوع تبعیض علیه زنان،

کنوانسیون حقوق کودک، کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت و کنوانسیون چارچوبی شورای اروپا برای حمایت از اقلیت‌های ملی.

هدف هفدهمین نشست مجمع مربوط به مسائل اقلیت، رسیدگی به بازنمایی و خودبازنمایی اقلیت‌ها در فضاهای عمومی و گفتمان‌ها بود. با اذعان به نقش حیاتی بازنمایی اقلیت‌ها در جامعه، بحث‌ها در این نشست مجمع مسایل اقلیت‌ها بر روی کاهش سوگیری‌ها، مقابله با تبعیض و افزایش مشاهده شدن اقلیت‌ها در فضاهای عمومی، آموزش، رسانه‌ها و هنر و فرهنگ متمرکز بود. در این بحث‌ها، چالش‌های پیش روی اقلیت‌های ملی، قومی، مذهبی و زبانی در دستیابی به بازنمایی عادلانه، از جمله مسائل مربوط به نادیده گرفته شدن، بازنمایی غلط و شیوع کلیشه‌های منفی، برجسته شد. مجمع به دنبال بررسی تأثیرات اجتماعی بازنمایی‌های مغرضانه از افراد متعلق به اقلیت‌ها، از جمله قربانی‌سازی، سخنان نفرت پراکن، تبعیض و خشونت، و همچنین مفاهیم گسترده‌تر برای انسجام اجتماعی بود. علاوه بر این، اهمیت و مزایای خودبازنمایی، که به اقلیت‌ها قدرت می‌دهد تا تصویر خود را در فضاهای عمومی و گفتمان‌ها شکل دهند، به رسمیت شناخته شد. از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا بهترین شیوه‌ها و ابتکارات را به اشتراک بگذارند و بر این تمرکز کنند که چگونه خودبازنمایی اقلیت‌ها می‌تواند با انگ زدن‌ها مقابله کرده و جوامع فراگیر و متنوع را تقویت کند.

مجمع به چهار میزگرد تقسیم شد:

(الف) "بازنمایی اقلیت‌ها در فضاهای عمومی"، که چگونگی بازتاب و شکل‌گیری روایت‌ها و هویت‌های ملی توسط بازنمایی‌های اقلیت‌ها در فضاهای عمومی را تحلیل کرد؛

(ب) "بازنمایی اقلیت‌ها در آموزش"، که به این موضوع پرداخت که چگونه به تصویر کشیدن اقلیت‌ها در آموزش، نقشی حیاتی در شکل‌دهی به دیدگاه اقلیت‌ها نسبت به خود و نحوه درک جامعه از آن‌ها دارد؛

(ج) "بازنمایی اقلیت‌ها در رسانه‌ها، از جمله رسانه‌های اجتماعی"، که نقش رسانه‌های سنتی و اجتماعی را در شکل‌دهی به برداشت‌های عمومی از اقلیت‌ها بررسی کرد؛

(د) "بازنمایی اقلیت‌ها در هنر و فرهنگ"، که بر بازنمایی اقلیت‌ها در اشکال مختلف هنر و فرهنگ متمرکز بود و فرصت‌های اقلیت‌ها برای مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و سنتی خودشان را ارزیابی کرد.

توصیه‌های مجمع در هفدهمین نشست آن در ابتدا تحت مجموعه‌ای از توصیه‌های کلی سازماندهی شده و سپس با توصیه‌های خاص‌تر دنبال می‌شوند که بر اساس چهار میزگرد برگزار شده در طول نشست طبقه‌بندی شده‌اند.

توصیه‌ها:

- هدفشان راهنمایی سیاست‌ها و رویه‌ها در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی است و به ادغام مسائل اقلیت‌ها در چارچوب‌های نهادی گسترده‌تر و تلاش‌ها در جهت جوامع منسجم و عادلانه کمک می‌کنند؛
 - قصد دارند فرصت‌ها، شیوه‌ها و ابتکاراتی را تقویت کنند که شمول گروه‌های اقلیت را، همسو با اصول و حقوق مندرج در اعلامیه حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی و سایر اسناد بین‌المللی مرتبط، تقویت نمایند؛
 - بر یک رویکرد تعاملی (intersectional) تأکید دارند و به چالش‌های مضاعف پیش روی زنان اقلیت و سایر گروه‌های آسیب‌پذیر می‌پردازند؛
 - بازتاب‌دهنده به رسمیت شناختن نقش مهمی است که سازمان ملل متحد، و همچنین سایر سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، سازمان‌های جامعه مدنی، نمایندگان گروه‌های اقلیت و سایر ذینفعان می‌توانند در ترویج بازنمایی عادلانه اقلیت‌ها ایفا کنند.
- این توصیه‌ها بر اساس توصیه‌های تهیه شده در نشست‌های قبلی مجمع، به ویژه در نشست دوازدهم با موضوع "آموزش، زبان و حقوق بشر اقلیت‌ها"، سیزدهمین نشست با موضوع "سخنان نفرت‌پراکن، رسانه‌های اجتماعی و اقلیت‌ها"، و شانزدهمین نشست با موضوع "اقلیت‌ها و جوامع منسجم: برابری، شمول اجتماعی و مشارکت اقتصادی-اجتماعی" استوار هستند. همچنین، این توصیه‌ها پیگیری توصیه‌های گزارش‌های موضوعی گزارشگران ویژه حقوق اقلیت‌ها، به ویژه گزارش ارائه شده به شورای حقوق بشر در سال ۲۰۲۱ درباره "سخنان نفرت‌انگیز، رسانه‌های اجتماعی و اقلیت‌ها" نیز هستند.

این توصیه‌ها ارایه شده‌اند تا در کشورهای سراسر جهان اجرا شوند و به دولت‌ها، موسسات غیردولتی و سایر ذینفعان کمک کنند تا درک بهتری از تعهدات حقوق بشری خود در رابطه با ترویج و حمایت از بازنمایی عادلانه گروه‌های اقلیت به دست آورند.

توصیه‌های کلی

بر اساس چهار میزگردی که در هفدهمین نشست مجمع برگزار شد، گزارشگر ویژه توصیه‌های کلی زیر را ارائه می‌دهد:

- دولت‌ها باید به کلیه اسناد بین‌المللی و منطقه‌ای حقوق بشر که از حقوق بشر افراد متعلق به گروه‌های اقلیت حمایت و آن‌ها را ترویج می‌کنند، پیوندند و پایبند باشند؛
- دولت‌ها باید اجرای کامل اعلامیه حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی را تضمین کنند؛
- دولت‌ها باید مشارکت مستمر ذینفعان در مجمع مربوط به مسائل اقلیت را به منظور تقویت گفت‌وگو و همکاری تشویق کنند، ضمن اینکه راهنمایی‌های ارزشمند ارائه شده توسط مجمع را تأیید کرده و بر اهمیت آن برای فعالان حقوق بشر در سطوح بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی تأکید نمایند؛
- دولت‌ها باید با حمایت از تأسیس یک صندوق داوطلبانه برای ترویج مشارکت معنادار جامعه مدنی و نمایندگان گروه‌های اقلیت در نشست‌های مجمع مربوط به مسائل اقلیت، این مجمع را تقویت کنند؛
- دولت‌ها باید اهمیت گروه‌های اقلیت در ایجاد جوامع شکوفا و باثبات و نقش تجلیل از تنوع در کمک به انسجام اجتماعی را به رسمیت بشناسند؛
- دولت‌ها باید قوانین جامع ضد تبعیض را تصویب کرده و اقدامات مؤثر ضد تبعیض را به منظور تضمین فرصت‌های برابر برای همگان، از جمله افراد متعلق به گروه‌های اقلیت، اجرا کنند؛
- سازمان ملل متحد باید اطمینان حاصل کند که اقلیت‌ها مشمول تمامی برنامه‌های منطقه‌ای و خاص کشوری این سازمان قرار می‌گیرند؛

- رسانه‌ها باید مسئولانه و فعالانه در مورد مسائل اقلیت‌ها اطلاع‌رسانی کنند تا عموم مردم را آموزش دهند و تصمیم‌گیرندگان را در قبال اقدامات، سیاست‌ها و گفت‌وگوهایشان که بر اقلیت‌ها تأثیر می‌گذارد، پاسخگو نگه دارند.

توصیه‌هایی در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در فضاهای عمومی

گزارشگر ویژه توصیه‌های زیر را در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در فضاهای عمومی ارائه می‌دهد:

- دولت‌ها باید سیاست‌های برنامه‌ریزی شهری فراگیر را اجرا کنند که اولویت را به فضاهای دارای اهمیت فرهنگی برای گروه‌های اقلیت اختصاص دهند؛
- دولت‌ها باید بودجه ویژه به پروژه‌هایی اختصاص دهند که منعکس‌کننده تاریخ، مشارکت‌ها و سنت‌های اقلیت‌های ملی، قومی، فرهنگی، مذهبی و زبانی باشند؛
- دولت‌ها باید گنجاندن تاریخ و دستاوردهای اقلیت‌ها در هنر و نمادهای عمومی، مانند نقاشی‌های دیواری، مجسمه‌ها و بناهای یادبود، را ترویج کنند؛
- زبان‌های اکثریت و اقلیت باید در فضاهای عمومی استفاده شوند؛
- دولت‌ها باید امکانات عمومی دسترس‌پذیر و فراگیر را برای احترام به شیوه‌های فرهنگی و مذهبی، مانند فراهم کردن فضاهایی برای نماز یا عبادت، و همچنین امکانات رفاهی مناسب از نظر فرهنگی، طراحی کنند؛
- دولت‌ها باید برنامه‌ها و مشارکت‌هایی را ایجاد کنند تا جوامع اقلیت را به طور فعال در فرآیندهای طراحی، حکمرانی و تصمیم‌گیری مرتبط با فضاهای عمومی درگیر سازند؛
- همکاری با سازمان‌های جامعه مدنی نماینده گروه‌های اقلیت برای شناسایی و رسیدگی به نیازها و آرزوهای خاص افراد متعلق به اقلیت‌ها کلیدی است؛

- دولت‌ها باید شیوه نامه های فراگیر برای نام‌گذاری اماکن، با هدف گسترش چارچوب‌های موجود برای اطمینان از اینکه نام مکان‌ها بازتاب‌دهنده تعلق اقلیت‌ها به جامعه به طور کلی و همچنین به زبان‌ها و میراث فرهنگی خودشان باشد، تنظیم کنند.

توصیه‌هایی در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در آموزش

گزارشگر ویژه توصیه‌های زیر را در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در آموزش ارائه می‌دهد:

- دولت‌ها باید برنامه‌های درسی ملی را به منظور گنجاندن تاریخ، زبان‌ها، فرهنگ‌ها و دستاوردهای گروه‌های اقلیت تطبیق دهند و اطمینان حاصل کنند که تاریخ آن‌ها و مشارکت شان در جامعه به طور کلی بخشی جدایی‌ناپذیر از آموزش اصلی است؛
- اصلاحات آموزشی باید از یک رویکرد مبتنی بر حقوق بشر پیروی کند، احترام، درک و گفت‌وگوی بین فرهنگی را تقویت کرده و در عین حال یک روایت ملی فراگیرتر را ترویج نماید؛
- دولت‌ها باید بسترهای مشارکتی با مشارکت والدین و جوامع محلی اقلیت در طراحی، نظارت و ارزیابی سیاست‌های آموزشی ایجاد کنند؛
- دولت‌ها باید جمع‌آوری داده‌ها در مورد اقلیت‌ها را به منظور تنظیم سیاست‌های آموزشی برای برآوردن نیازهای اقلیت‌ها و تضمین فرصت‌های برابر در آموزش، بهبود بخشند؛
- دولت‌ها باید دسترسی به آموزش به زبان‌های اقلیت را از طریق آموزش به زبان مادری و برنامه‌های دو زبانه یا چند زبانه گسترش دهند؛
- دولت‌ها باید از مدارس غیردولتی با مدیریت اقلیت‌ها، بر اساس اصول حقوق بشر، حمایت کنند و به آن‌ها امکان دهند تا آموزش رایگان و مرتبط با فرهنگ را با هدف حفظ و ترویج هویت‌های فرهنگی، زبانی و مذهبی اقلیت‌ها ارائه دهند؛

- دولت‌ها باید جذب و آموزش معلمان از جوامع اقلیت، همراه با آموزش معلم بر اساس رویکرد فرهنگی را ترویج کنند تا از بازنمایی بهتر افراد متعلق به اقلیت‌ها در جامعه آموزشی اطمینان حاصل شود و درک و پاسخگویی به نیازهای دانش‌آموزان اقلیت در کلاس‌های درس تقویت گردد؛
- دولت‌ها باید برنامه‌های خاصی را برای رسیدگی به چالش‌های مضاعف پیش روی افرادی با هویت‌های متقاطع مانند زنان، افراد دارای معلولیت و افراد LGBTI که متعلق به گروه‌های اقلیت هستند، اجرا کنند. این اقدامات می‌تواند شامل بورسیه‌ها، برنامه‌های متناسب و منابع لازم برای تضمین دسترسی عادلانه به آموزش با کیفیت برای همگان باشد.

توصیه‌هایی در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در رسانه‌ها، از جمله رسانه‌های اجتماعی

- گزارشگر ویژه توصیه‌های زیر را در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در رسانه‌ها، از جمله رسانه‌های اجتماعی، ارائه می‌دهد:
- دولت‌ها باید الزامات ایجاد تنوع را برای رسانه‌های عمومی تضمین کنند و حمایت از رسانه‌ها و تولیدات رسانه‌ای با مدیریت اقلیت‌ها را ارائه دهند؛
 - چنین الزاماتی بازنمایی متناسب و بی‌طرفانه از گروه‌های اقلیت در محتوای رسانه‌ای را تضمین می‌کند، فرهنگ‌ها، تاریخ‌ها و هویت‌های آن‌ها را ترویج می‌کند و فرصت اعمال خودبازنمایی را به اقلیت‌ها می‌دهد؛
 - دولت‌ها باید بودجه مناسبی را برای توسعه فرصت‌هایی برای رسانه‌های با مدیریت اقلیت‌ها اختصاص دهند و اطمینان حاصل کنند که آن‌ها منابع لازم برای رشد و تقویت صداهای متنوع را دارند؛
 - دولت‌ها باید برای ممنوعیت سخنان نفرت پراکن در رسانه‌های سنتی و اجتماعی قانون‌گذاری و آن را اجرا کنند، در عین حال سوگیری‌ها در بسترهای رسانه‌های اجتماعی را نظارت و اصلاح کنند تا از تقویت روایت‌های تبعیض‌آمیز جلوگیری شود؛

- رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی باید رهنمودهای روشن و قابل اجرا را برای مقابله با سخنان نفرت‌پراکن علیه اقلیت‌ها توسعه دهند و باید طبق اصول راهنمای تجارت و حقوق بشر، در قبال نقض حقوق بشر در بسترهای خود پاسخگو باشند؛
- رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی همچنین باید برنامه‌های آموزشی جامعی را برای روزنامه‌نگاران، تولیدکنندگان محتوا و مدیران (moderators) برای شناسایی و مقابله با سخنان نفرت‌پراکن توسعه داده و اجرا کنند؛
- دولت‌ها باید منابعی را برای توسعه کمپین‌های آگاهی عمومی و برنامه‌های آموزشی اختصاص دهند که شهروندان را در مورد سوگیری‌های مضر علیه گروه‌های اقلیت آموزش دهد؛
- این برنامه‌ها باید بر جنبه‌های مثبت تنوع تأکید کرده و نشان دهند که چگونه تفاوت‌ها جوامع را غنی می‌سازند و احترام متقابل و همزیستی را تقویت می‌کنند؛
- رسانه‌ها و بسترهای اجتماعی باید با تضمین بازنمایی متنوع در تولید محتوا، تبلیغات، و همچنین با استفاده از الگوریتم‌ها برای تقویت محتوای گروه‌های کم‌بازنمایی شده، به طور فعال تنوع را ترویج کنند؛
- نهادهای مستقل باید در سطح ملی برای نظارت بر محتوای رسانه‌ها در مورد سوگیری، اطلاعات غلط و سخنان نفرت‌پراکنانه تأسیس شوند؛
- سازمان‌های جامعه مدنی باید این تلاش‌ها را با ردیابی روندهای بازنمایی و حمایت از شیوه‌های رسانه‌ای که تنوع در جامعه و خودبازنمایی اقلیت‌ها را ترویج و بازنمایی می‌کنند، تکمیل کنند.

توصیه‌هایی در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در حوزه‌های هنر و فرهنگ

گزارشگر ویژه توصیه‌های زیر را در رابطه با چالش‌های بازنمایی اقلیت‌ها در حوزه‌های هنر و فرهنگ ارائه می‌دهد:

- دولت‌ها، شرکت‌های خصوصی و سازمان‌های جامعه مدنی باید همکاری‌های هنری بین هنرمندان اقلیت و اکثریت را ترویج کنند؛
- این ابتکارات می‌توانند درک متقابل را تقویت کنند، کلیشه‌ها را به چالش بکشند و تنوع فرهنگی را از طریق تبیین‌های خلاقانه مشترک ارتقاء دهند؛
- دولت‌ها باید تأمین مالی هنرمندان اقلیت، مؤسسات فرهنگی و ابتکارات مردمی را که میراث و خلاقیت اقلیت را برجسته می‌کنند، به ویژه با تضمین دسترسی عادلانه به بسترها برای نمایش کارهای آن‌ها؛ افزایش دهند.
- سازمان‌های بین‌المللی و سازمان‌های جامعه مدنی باید شبکه‌ها و برنامه‌های تبادلی را ایجاد کنند که اشتراک‌گذاری دانش، سنت‌ها و استراتژی‌های خلاقانه را بین هنرمندان، گروه‌های اقلیت و مؤسسات تسهیل نماید؛
- بخش خصوصی و سازمان‌های جامعه مدنی باید حامی نمایشگاه‌ها، جشنواره‌ها و رویدادهایی باشند که برنامه‌های فرهنگی متنوع و بازنمایی اقلیت‌ها را با هدف تقویت صداهای اقلیت، شریک کردن مخاطبان گسترده‌تر و کمک به یک چشم‌انداز فرهنگی غنی‌تر و فراگیرتر در اولویت قرار دهند.

**ترجمه شده در مرکز پژوهشی حقوق اقلیت ها*